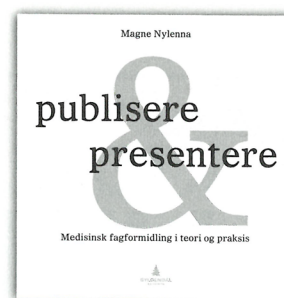

anmeldelser

Kjærkommen kunnskap om medisinsk formidling

Medisinsk formidling er ikke bare en krevende kunst, det er et forsømt fagfelt hva angår tilgjengelig litteratur. Det er et stort behov for gode veiledere og håndbøker skrevet på norsk. Boken *Publisere og presentere* av Magne Nylenna er derfor en gledelig nyhet til alle som driver med medisinsk formidling i skrift eller tale, fra vitenskaplige artikler til kasuistikker og kommentarer; fra PowerPoint-presentasjoner til møter med pressen. Forfatteren har gode råd til de fleste, enten man skal i gang med et ambisiøst artikkelprosjekt eller skrive noe så enkelt som en e-post. Poenget er uansett at ethvert budskap må tilpasses målgruppe, mottaker og sammenheng.

Som redaktør av *Helsebiblioteket* og tidligere redaktør av *Tidsskrift for Den norske legeforening*, har Magne Nylenna en breddekompetanse som få leger er forunt. Derfor er det prisverdig at han deler sine kunnskaper med oss. *Publisere og presentere* består av 330 sider og to hoveddeler. I den første teoridelen presenteres fagformidlingens utvikling, historikk og hovedprinsipper. Begreper som informasjon, kommunikasjon, publisering og formidling blir definert og drøftet. Dernest følger skrift og tale, språk, internett, vitenskaplige tidsskrifter, publiseringsetikk og massemedier.

Bokens annen hoveddel handler om formidling i praksis. Forfatteren gir først generelle råd om språkføring og stilarter. Så pløyer han i dybden med en gjennomgang av originalartikkelen og andre vitenskapelige sjangere, samt bruk

av figurer, tabeller og litteraturreferanser. Ettersom engelsk er vår tids ledende akademiske språk, er det et eget kapittel om å skrive på engelsk. «Writing in English» er forfattet av tidligere BMJ-redaktør Stephen P. Lock, som gir verdifulle tips og eksempler og som ikke minst bidrar til å redusere prestasjonsangsten for fremmedspråket.

Boken har et bredt format som noen kan oppleve som noe upraktisk. Men fordelen med dette, er at sidene får brede notatmargener. Her er det også lagt inn kjernesetninger så vel som treffende aforismer. På flere steder er det tekst- og faktabokser. Karikaturtegningene av Øystein Førre tilfører kapitlene liv og munterhet. Alt dette, sammen med en luftig layout, gjør boken leservennlig og praktisk. Jeg har få innvendinger, men vil bemerke at kapitlet om å skrive for nettet er svært tynt og skiller seg ut fra de øvrige. Og selv om dette ikke er en lærebok i medisinsk journalistikk, er det noe overraskende at forfatteren i sin drøfting av massemedier ikke nevner nyhetsavisen *Dagens Medisin*, som de siste ti årene har spilt en viktig rolle i fagformidlingen.

Oppsummert gir boken en helstøpt gjennomgang av relevant teori og praksis. Den kan leses fra perm til perm, eller benyttes som en oppslagsbok. Budskapet er klart og tydelig og blir presentert på en lettfattelig og til dels underholdende måte. Denne boken vil bli applaudert av både leg og lærd i formidlingsfaget.

Tom Sundar

UTPOSTEN

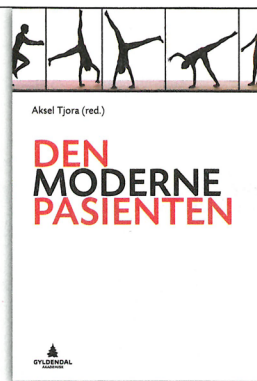
- en viktig arena for utvikling av primærmedisinen

anmeldelser

Kunnskap, makt og pasientrollen

Den moderne pasienten er en antologi eller artikkelsamling med bidrag fra 15 forskjellige forfattere som har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelig helseforskning. Boken tar for seg pasientens plass og rolle i et helsevesen preget av endringer og kompleksitet, et helsevesen som i løpet av få år har vært gjenstand for store reformer – fremfor alt fastlege-reformen og sykehusreformen – som har ført til en større vektlegging av kundeorientering og markedstenkning. Pasientrollen blir beskrevet og analysert mot et bakteppe av endringer som finner sted innen helseområdet i de fleste vestlige land, der sentrale trender er industrialisering av medisinen, medikalisering og risikotenkning, konsumisme, økonomisk rasjonalitet og økt tilgjengeliggjøring av medisinsk informasjon. Til tross for reformer og endringer som har tilført pasientene mer kunnskap og makt, viser forfatterne at enkeltpasientens valg- og påvirkningsmuligheter fortsatt er underlagt medisinske ideologier og tradisjonelle maktstrukturer i helsevesenet. Forfatterne beskriver forholdet mellom pasient og behandler som ambivalent og uforutsigbart, formet gjennom maktkamp og forhandling, konflikt og enighet, maktesløshet og samarbeid. Ved å problematisere pasienten som kunde, den kunnskapsrike pasienten, den ansvarlige og den selvforvaltende pasienten, og den nyfødte pasienten med alvorlig sykdom, tegnes et sammensatt bilde av den moderne pasienten som forholder seg til en kompleks helsekontekst.

Boken favner et spekter av temaer som er like bredt og sammensatt som bildet den tegner av pasientrollen. Bokens målgruppe er studenter, praktikere, forskere, politikere og beslutningstakere. Spørsmålet er om forfatterne treffer alle disse gruppene. For selv om artiklene er tematisk interessante og drøftende i form, er språkdrakten utpreget akademisk og ofte utilgjengelig for lesere som ikke har kjennskap til sosiologenes begrepsapparat. Dels skyldes nok dette at flere av artiklene er komprimerte versjoner av større vitenskapelige arbeider. Når det er sagt, synes jeg at flere av kapitlene er svært tankevekkende, spesielt de som redegjør for symbolske så vel som strukturelle maktrelasjoner i helsevesenet. Jeg vil også trekke frem Olaug Lians kapittel om kunde-metaforen, der hun peker på kritikkverdige vridningseffekter av helsereformene hva angår prioritering av ulike pasientgrupper, og der hun viser at enkeltpasientens mulighet til å velge lege eller sykehus i realiteten er svært begrenset.

Det som ofte er et problem med antologier som denne, er at tematikken kan bli sprikende. Når antall forfattere overgår dusinet, kan det for leserne være vanskelig å få øye på en rød tråd. Dette er ikke tilfellet her. Artiklene er enhetlig forankret i den medisinske sosiologien, som befatter seg med hvordan folks sykdomsoppfatning formes og virker inn på utviklingen av helsetjenestene. I *Den moderne pasienten* handler det om pasienten som aktør og premissleverandør, det handler om fordeling av kunnskap og makt, og om møtene mellom pasienter og helsevesen. Således er boken absolutt aktuell for legelesere.

Tom Sundar

UTPOSTEN *blad for allmenn- og samfunnsmedisin*

Sjøbergvn. 32 – 2050 Jessheim

TLF.: 907 84 632 – FAX 63 97 16 25 – E-POST: rmrtove@online.no

Unn deg et eget eksemplar av UTPOSTEN
Det koster kr. 450,- pr år!

Jeg ønsker å abonnere på UTPOSTEN:

Navn

Adresse

Poststed